

RPG-distrikt Småland-Öland

Nätverket
**KPR lyssnar
på oss!**

Ett nätverk för dig som är intresserad av samhällsfrågor ur ett äldreperspektiv

RPG ingår i regeringens pensionärskommitté. Vid senaste mötet deltog äldreminister Lena Hallengren, arbetsmarknadsminister Ylva Johansson och civilminister ArdalanShekarabi.

I mötet presenterades en del fakta om olika behov inför framtiden för att möta en åldrande befolkning, sett ur regeringens perspektiv. Äldreomsorgen är en av de frågor som olika politiska partier uppmärksammar inför kommande val. (Nedanstående text får inte uppfattas som något politiskt ställningstagande. RPG träffar även representanter för övriga politiska partier i andra sammanhang.).

Pensionärskommittén bildades 1991. Kommitténs syfte är att fungera som ett forum för överläggningar mellan regeringen och representanter för organisationer som företräder pensionärerna i frågor som är av särskilt intresse för pensionärerna. Kommittén sammanträder vanligtvis fyra gånger per år. Sedan den 3 april 2018 är statsrådet Lena Hallengren ordförande i pensionärskommittén.

Vi blir allt äldre!

En tydlig förändring i befolkningsstrukturen är en ökning av antalet äldre. Livslängden har ökat, och antas fortsätta öka, vilket medför fler äldre. Antalet personer över 65 år var 1,9 miljoner år 2014. År 2050 väntas antalet ha ökat till 2,9 miljoner. Majoriteten kommer att vara kvinnor, cirka 1,5 miljoner och cirka 1,4 miljoner är män. Den största ökningen återfinns i gruppen 80 år och äldre, där antalet väntas fördubblas fram till år 2045.

Dagens äldre har vuxit upp under andra och bättre förhållanden jämfört med tidigare generationer och många har även högre utbildning och högre materiell standard. Många personer över 65 år fortsätter att arbeta och de flesta kan fram till 80-årsåldern klara sig på egen hand. Att de äldre är mer aktiva även högre upp i åldern än tidigare generationer medför också att de kan ha andra förväntningar på äldreomsorgen jämfört med tidigare generationer.

Behov av äldreomsorg

Det är framför allt kvinnor och män över 80 år som har insatser av äldreomsorg. 35 procent av kvinnorna över 80 år bor hemma i ordinärt boende med insatser från hemtjänsten, medan motsvarande siffra för män över 80 år är 26 procent. Drygt 19 procent av kvinnorna över 80 år har plats i särskilt boende. Drygt 12 procent av männen över 80 år bor i särskilt boende.

Utvecklingen det senaste decenniet har varit att allt fler äldre bor hemma i ordinärt boende med hemtjänst, medan färre bor i särskilt boende. Antalet äldre över 65 år som hade plats i särskilt boende har minskat det senaste decenniet – från 97 494 år 2007 till 88 208 år 2017.

Rekryteringsbehov inom äldreomsorgen

I takt med att andelen äldre ökar kommer allt fler äldre att behöva insatser från äldreomsorgen. Det framtida rekryteringsbehovet är stort inom äldre- och funktionshindersonsorgen, där antalet anställda var 284 000 år 2016. Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) bedömning är att antalet bör öka till 351 000 personer fram till 2026. 67 100 personer behöver rekryteras på grund av pensionsavgångar, medan 78 900 personer behöver anställas till följd av de demografiska förändringarna.

Investeringsstöd för bostäder för äldre

I november 2016 trädde förordningen om ett nytt investeringsstöd för bostäder för äldre ikraft. Stödet syftar till att öka antalet bostäder för äldre och därigenom förbättra tillgängligheten samt öka möjligheterna till gemenskap och trygghet för äldre personer. Från den 15 november 2016 fram till och med den 12 maj 2017 har det enligt Boverket beviljats ansökningar motsvarande ett värde av 387 miljoner kronor.

Bemanningsatsningen

Satsningen på 7 miljarder kronor 2015–2018 har bidragit till ökad trygghet och kvalitet för enskilda äldre samt enbart under 2015 finansierat 5 000 årsarbetare.

En stärkt bemanning kan bidra till bättre äldreomsorg, eftersom det kan skapa utrymme för personalen att tillbringa mer tid med den enskilde, men också större möjlighet för personalen att gemensamt utveckla verksamheten. Det kan till exempel bidra till att man kan förebygga psykisk ohälsa, bryta isolering och öka kvaliteten på måltiderna.

Förenklad hemtjänst

En ny bestämmelse föreslås införas i socialtjänstlagen som ger socialnämnden möjlighet att erbjuda hemtjänst till äldre personer utan föregående behovsprövning. Syftet är att ge de kommuner som så önskar möjligheten att bevilja äldre kvinnor och män insatser inom äldreomsorg på ett enklare sätt och med större utrymme för självbestämmande. Bestämmelsen är frivillig för kommunerna att tillämpa. Rätten att ansöka kvarstår alltså. Med hemtjänst menas i detta sammanhang både service och personlig omvårdnad. Trygghetslarm är också en insats som innefattas i begreppet hemtjänst.

Biståndsbedömt trygghetsboende

Denna boendeform vänder sig till äldre kvinnor och män som i dag har svårt att få en plats i ett särskilt boende och som har ett omvårdnadsbehov som understiger heldygnsvård, men där kvarboende i det egna hemmet inte längre upplevs tryggt. Skillnaden mellan ordinärt boende och biståndsbedömt trygghetsboende är att den äldre får möjlighet att komma till ett boende som till exempel kan erbjuda gemensamma måltider, kulturella aktiviteter och umgänge. Stöd och hjälp i form av hemtjänst ska kunna erbjudas efter sedvanlig biståndsprövning. Förslaget bedöms förbättra livskvaliteten väsentligt för de äldre som idag upplever otrygghet och känner sig isolerade i sina hem.

Nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen

För närvarande pågår ett arbete med att ta fram en nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen. Förra året lämnades betänkandet "Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre personer" (SOU 2017:21) till regeringen. Utredaren skulle föreslå åtgärder som bland annat syftar till högre kvalitet och ökad effektivitet, bättre förebyggande och rehabiliterande insatser, tryggad personalförsörjning och användning av välfärdsteknologi. Beredning pågår i Regeringskansliet och beslut om skrivelsen väntas i juni 2018.

Källa: Pressmeddelande från regeringskansliet

Några reflektioner:

RPG bygger på en kristen värdegrund, vilket innebär att alla människor har lika värde, oavsett livssituation.

I kommunala pensionärsrådet är det viktigt med detta förhållningssätt. Samtidigt vet vi att det finns stora ojämlikheter i vården och omsorgen om äldre.

I många kommuner pågår arbete med äldreomsorgsplaner. Här är det viktigt att RPG är med och påverkar.

Erfarenheten visar att RPG kan peka på andra perspektiv än de som vanligtvis finns i den politiska debatten.